OCT 15 1919

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА“
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
Український Народний Союз
GRAND ST. JERSEY CITY
Всї листи, мені-ордери і все треба висилати на адресу „SVOBODA“

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian Nat'l Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 14-го ЖОВТНЯ 1919. Ч. 122. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. TUESDAY, OCTOBER 14, 1919. No. 122.

ПОВСТАНЄ НА УКРАЇНІ ПРОТИ ДЕНІКІНА.

Большевицькі війска відзискали Київ з рук війск ґен. Денікіна.

СТРАШНІ ЗЬВІРСТВА ҐЕН. ДЕНІКІНА НА УКРАЇНІ. — МАСОВЕ МОРДОВАНЄ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК.

Німецько-російські війска плянують наступ в цїли здобутя Петрограду.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ЗАГАЛЬНЕ ПОВСТАНЄ НА УКРАЇНІ ПРОТИ ҐЕН. ДЕНІКІНА.

На приказ Денікіна мордують жінки, яких мужі служать в українській армії.

БЕРНО, 12. жовтня. — Повстанє Українців проти Денікіна в полудново-західній Росії триває дальше, а з окрема в околиці Киева, як се доносять вісти, які одержала тутешна українська місія.

Українські війска забрали на Дніпрі три кораблї з поживою, призначеною для війск ґен. Денікіна.

У війску, яке бореть ся проти ґен. Денікіна, находить ся богато бувших жовнїрів і селян, які є сильно обурені проти козацького проводира за страшні зьвірства, яких допускають ся його війска на Україні. В однім селї розстріляли вони недавно сорок жінок, як кажуть, за те, що їх мужі служили в українській армії в Одесї. За тесаме повішено недавно три жінки в Полтаві. Одержано також вістку, що жовнїри ґен. Денікіна вимордували 200 полонених Українців.

Українські війска, як доносять, є добре зоружені і одержують постійно нові скріпленя.

КИЇВ ЗНОВА В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Большевицькі війска на Україні завдали тяжкий удар армії ґен. Денікіна.

СТОКГОЛЬМ, 10. жовтня. — Часопись „Фольксдагеблянд“ доносить на підставі вістий, одержаних з достовірних жерел, що большевицькі війска на Україні завдали тяжкий удар армії ґен. Денікіна, команданта протибольшевицьких війск в полудневій Росії.

Телеґрама додає, що большевицькі війска відзискали Київ і переводять дальше успішно протинаступ.

ЛОНДОН, 11. жовтня. — Телеґрама зі Стокгольму доносить, що большевицькі війска в околиці Киева одержали скріпленє від большевицьких війск, які передерли ся зпід Одеси на північ і відобрали Київ з рук війск ґен. Денікіна.

Київ здобули перед кількома тижнями українські війска ґен. Петлюри, але в кілька днів опісля ґен. Денікін прогнав українські війска з Киева, обсаджуючи місто війсками армії російських добровольців.

Звіт американського ґенерала про положенє на Україні.

(Після кореспонденції Камерона Макензі).

ВАРШАВА, 6. жовтня. — Важні вісти про положенє на Україні подає звіт американського ґенерала Джедвіна, який повернув до Варшави, відбувши тритижневу вандрівку враз з англійським поручником Бавом по Україні, причім звиджуючи також і Київ.

Підчас своєї вандрівки, яку відбули при помочи самоходу, ґен. Джедвін і поручник Бав загостили також до головної кватири ґен. Семена Петлюри та стрічали ся часто з його війсками. Оба офіцири загостили також до Києва, де відвідали ґен. Бредова з армії Денікіна і також бачили трохи його війск.

Будучи близко боєвої лінії мало що не попали в большевицький полон, але се дало їм нагоду близше пізнати характер воєнних операцій, які відбувають ся під теперішну пору на Україні.

Жерелом, з якого ґен. Петлюра дістає амуніцію і оружє, є Німеччина. Ґен. Петлюра оправдував се тим, що ніхто лише Німці можуть йому помогти. Воєнні матеріяли і зоруженє приходить з Німеччини через Румунію. Ґен. Петлюра позістає в правильній комунікації з Німеччиною за посередництвом літаків, якими він дістає великі суми грошеві, а від часу до часу також важнійших офіцирів.

Ґен. Петлюра виявляв дуже велике обуренє проти Поляків за те, що недавно в околиці Катовиць зістрілили літак, убиваючи трох людий і забираючи гроші, призначені Німцями для Петлюри.

Всї важні становища в українській армії займають Німці і без німецької підмоги ціле підприємство Петлюри безпроволочно упало би.

В розмові з ґен. Джедвіном Петлюра сказав, що його одинокою цїлею, за яку він бореть ся, є независимість України. Петлюра заявив, що він є тому проти большевиків, що вони хочуть влучити Україну до нової Росії.

Петлюра не має в дійсности цивільного правительства. Коли його війска займуть якесь місто, там є правительство Петлюри. Управа озимини не поступає загально так, як повинно би бути. А се діеть ся по части тому, що селяни боять ся, що з причини неполаднаних відносин вони ледви будуть могли збирати на другий рік се збіже, а по части тому, що за збіже платять лише безвартісними паперовими грішми.

Ґен. Джедвін перебував в Києві, який находить ся в руках Денікіна, через десять днів. Зоруженє війск ґен. Денікіна, яке походить з Англії, є знамените. Добре враженє зробив на нього також настрій, який панує в армії ґен. Денікіна.

На захід і на північ від Києва стоять проти війск ґен. Денікіна війска большевицькі. На полудне від Києва відбуваєть ся підїздова війна з війсками ґен. Петлюри.

Про погроми Жидів на Україні.

НЮ ЙОРК, 12. жовтня. — Автентичні рапорти, які одержала тутешна американська сіоністична орґанізація, виказують, що підчас погромів, які тривають на Україні від падолиста минувшого року, убито 30.000 Жидів.

Погромів допускали ся війска ґен. Петлюри у своїх „протибольшевицьких виправах“, як також ґен. Ґреґоріев, якого офіцири, в переважній части бувші члени „чорної сотні“, були звісні з погромів ще за часів царського режіму. Богато погромів уладили також війска большевицькі помимо строгих зарядженъ большевицьких офіцирів і помимо розстріляня кількасот жовнїрів, які допускали ся погромів.

До звіту є долучена ліста з 38 місцевостий полудневої Росії, в яких відбули ся погроми. Лісти виказують, що в самім Проскурові убито 5.500, а в Елисаветгороді 2.000 Жидів. Погромщики кидали бомби навіть до пивниць, куди ховали ся жидівські збіґці, убиваючи в сей спосіб цїлі родини. В Черкасах убито 800 Жидів, в Літині 400, і т. д. В місцевости Бобри, де Жиди займали ся хліборобством, позістала лише одна старенька жінка і пятеро дітий з цїлої жидівської кольонії. Жидівське населенє в Кубличу, Александрівній, Межибожу і Радомисли вимордувано до ноги.

Звіт виказує, що контроля на Україні є поділена під теперішну пору між слїдуючі правительства:

1. Большевики мають у своїх руках ґубернію київську і чернигівську та частини ґубернії волинської, подільської і катеринославської.

2. Ґен. Денікін держить у своїй власти Харків, Полтаву, Херсон, Крим і часть катеринославської ґубернії.

3. Війска ґен. Петлюри (український директоріят) контролюють часть волинської і подільської ґубернії.

4. По цїлій Україні вандрують крім того великі ватаги рабівників о ріжних розмірах.

Папська столиця і українська справа.

ПАРИЖ, 23. вересня. (Українське Пресове Бюро). — Папський секретар для заграничних справ, кардинал Ґаспарі, вислав до президента українського директоріяту, Семена Петлюри, таке письмо:

„Ексцеленціє! Апостольська столиця одержала письмо, яким Ваша Ексцеленція повідомляє, що Директоріят Української Народної Републики іменував графа Михайла Тишкевича головою надзвичайної дипльоматичної місії при Апостольській Столиці. Дякуючи Екцеленції за се призне письмо, запевняю при сїй нагоді, що Апостольська Столиця зовсім доцїнює благородні змаганя українського народу і буде горячо молити ся за його щастє. Апостольська Столиця є глибоко переконана, що право самовизначеня, признане вже иншим народам, що замешкували давне російське царство, буде рівно признане й Україні. Мені дуже мило запевнити Вашу Екцеленцію, котрому поручено отсю тяжку місію, що ґраф Тишкевич працює з тактом, узнаним в цїлім сьвіті. Я користаю зі сеї нагоди, щоби висловити Вашій Ексцеленції вислови мого глибокого поважаня. — Кардинал Ґаспарі“.

В РОСІЇ.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗПОЧАЛИ НОВИЙ НАСТУП ПРОТИ ДЕНІКІНА.

Наступ між Доном і Кубанею відбуваєть ся успішно.

ЛОНДОН, 12. жовтня. — Большевицька бездротна телеґрама, датована в суботу, доносить:

„Наші війска розпочали в околиці Царицина наступ на цілім боєвім фронтї між Доном і Волгою. Воєнні операції між Доном і Кубанею відбувають ся також з добрим успіхом“.

НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІЙСКА РОЗПОЧАЛИ НОВИЙ НАСТУП НА ПЕТРОГРАД.

Ґен. Юденич сподїеть ся в протягу місяця здобути Петроґрад.

РЕВАЛЬ, 12. жовтня. — Російські війска під командою ґен. Ґлязенапа розпочали наступ і здобули Ямбурґ, 75 миль на полудневий захід від Петроґраду.

Російські війска зломили опір большевицьких війск і взяли поверх 2.000 большевиків в полон, між тими цїлий штаб десятої большевицької дивізії.

Ґен. Юденич заявив, що при підмозї німецьких війск ґен. фон дер Ґольца його армія буде за місяць в Петроґраді.

Німецько-російські війска заняли Ригу.

ЛОНДОН, 11. жовтня. — З достовірних жерел доносять, що німецько-російські війска по довшім бомбардованю Риги тяжкими німецькими гарматами заняли місто. Латиські війска ще о півночи опорожнили місто.

Німецько-російська армія числить 200.000 жовнїрів.

ЛОНДОН, 11. жовтня. — Ґен. фон дер Ґольц вислав до естонського правительства ультимат, жадаючи вільного переходу для своєї армії, яка йде на освободженє Петроґраду зпід панованя большевиків, як се доносить телеґрама з Ґельзінґфорсу.

Як се подають вісти, армія під командою ґен. фон дер Ґольца числить 120.000 німецьких і 75.000 російських жовнїрів.

Большевики надїють ся в короткім часї загального наступу ґен. Юденича і ґен. Денікіна на Петроґрад і Москву.

Ґен. Юденич і ґен. фон дер Ґольц плянують наступ на Петроґрад.

БЕРЛІН, 10. жовтня. — Німецько-російські війска ґен. фон дер Ґольца і полковника Авалова-Бермонда мають в плянї заняти цїлу Латвію і Естонію, щоби відтак спільно з армією ґен. Юденича розпочати наступ на Петроград, як се доносить соціялістична часопись „Фрайгайт“, добачуючи в тім діло аліянтських політиків. Часопись додає від себе, що задача фон дер Ґольца є подібна до задачі, яку сповнила Румунія на приказ аліянтів, займаючи Угорщину в цїли поваленя комуністичного правительства.

50.000 латиського війска в Лібаві.

КОПЕНГАҐЕН, 12. жовтня. — Телеґрама з Берліна доносить, що в Лібаві висадили англійські війска 50.000 латиських жовнїрів, які мають з боку заатакувати війска полковника Авалова — Бермонда.

Мирові переговори назначені на день 12. жовтня.

ҐЕЛЬЗІНҐФОРС, 10. жовтня. — Мирові переговори між саветською Росією і надбалтійськими державами назначено на день 12. жовтня, як се повідомив у своїй відповіди большевицький міністер заграничних справ, Чічерін.

Чічерін заявив, що саветське правительство годить ся розпочати мирові переговори, годячи ся на домаганє надбалтійських держав, які поставили за услівє переговорів независимість своїх держав.

Мирові переговори будуть відбувати ся в Дорпатї, в Лівонії.

В Москві проголошено воєнний стан.

ҐЕЛЬЗІНҐФОРС, 11. жовтня. — Центральний комітет саветського правительства в Москві рішив проголосити воєнний стан і установити окрему комісію для поборюваня протибольшевицької ліґи, яка в останних часах розвинула сильну діяльність по всіх усюдах Росії.

Часописи, які одержано з з Петроґраду, доносять, що в Петроґраді прийшло до боротьби між прихильниками і ворогами большевиків. Протибольшевики мали заняти деякі важнїйші будинки і державні інституції.

Ґен. Максимов і ґен. Довбур-Мусніцкі убиті.

ЛОНДОН, 11. жовтня.—Бездротна телеґрама з Москви доносить, що в останних битвах на полудне від Ореля ґен. Максимов погиб, ґен. Мамонтов і ґен. Шкуро були тяжше, а ґен. Ґусельніков і ґен. Теперкін лекше ранені. Большевицька телеґрама покликуєть ся на урядовий звіт ґен. Денікіна.

Инша знова большевицька телеграма доносить, що в битві в околиці Крапсоно (на західнім фронтї) погиб командант польської армії, ґен. Довбур-Мусніцкі.

Німеччина має звернути Колчакови і Денікінови всю воєнну добичу.

ПАРИЖ, 11. жовтня. — Головна рада мирової конференції рішила нині в користь жаданя адм. Колчака і ґен. Денікіна, які поставили домаганє, щоби Німеччина віддала їм всі воєнні матеріяли, здобуті німецькою армією у війні з Росією.

Умірковані большевики змагають до порозуміня зі соціялістами.

ТОКІО (Японія), 11. жовтня. — Як се вісти доносять, козаки здобувають в омськім правительстві щораз більший вплив. Збіґці з большевицької Росії знова оповідають, що умірковані большевики здобувають щораз більше перевагу. Не є виключена можливість, що між умірковани большевиками і сибірськими соціялістами прийде до порозуміня і вони розвяжуть питанє без вмішуваня зі сторони чужих.

В Петроґраді увязнено членів сіоністичного комітету.

ЛОНДОН, 11. жовтня. — Одержано вістку, що большевики увязнили в Петроґраді членів сіоністичного екзекутивного комітету і инших визначних Жидів-сіоністів. Яко причину увязненя подають большевики, що ті особи стояли в тайних зносинах з правительствами держав аліянтів.

В ІТАЛІЇ.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ГРОЗИТЬ УСТУПЛЕНЄМ З ПРЕСТОЛА.

Внутрішне положенє в Італії дуже грізне.

ЛОНДОН, 12. жовтня. — З дипльоматичних кругів доносять, що поступок капітана д'Анунція допровадив до дуже грізного положеня у внутрі Італії. Правительство приходить до переконаня, що більша часть армії відмовила йому послуху.

З італійських політичних кругів доносять, що король Віктор Емануїл заявив готовість уступити з королївського престола з причини щораз змагаючого ся бунту в італійській армії.

Італійські соціялісти вижидають лише відповідної хвилї, щоби, користаючи зі загального невдоволеня серед італійського народа, захопити власть у свої руки і проголосити саветське правительство.

Заворушеня селян в Італії.

РИМ 11. жовтня. — З Челяно, пров. Аквіля, доносять, що там прийшло до грізного повстаня селян. Селяни в околиці Терранови, на полудневім побережу Сицилії, напали на великі посїлости і спалили двори, розбираючи інвентар поміж себе.

Селянам помагають жовнїри, яких розпущено домів. Правительство видало строгі зарядженя.

НА ЛИТВІ.

Насильства Ляхів на Литві.

ВАШИНҐТОН, 11. жовтня. — Між Поляками і Литовцями приходить з кождим днем до щораз сильнїйшого заостреня, а передівсім в повітах, які недавно обсадили польські війска, неоглядаючи ся на розпоряджене, видане ґен. Фошом, як се доносить нинїшна каблеграма з Ковна.

Литовці розпочали сильну агітацію проти пропаґанди Поляків, які змагають до союза Литви з Польщею. Поляки зі своєї сторони старають ся здавити силою литовський національний рух. Поверх 500 визначнїйших Литовців увязнили Поляки в однім лише повіті Сейнаї. У Вильнї і Свентянах польські власти закрили всї литовські школи і інституції.

НА УГОРЩИНІ.

Мадярська армія машируе на Будапешт.

ПАРИЖ, 12. жовтня. — Телеграма з Відня доносить, що „біла“ мадярська армія під командою ґен. Горбі машируе на Будапешт, щоби прогнати Румунів. Ходить чутка, що бувший цїсар Карло робить приготованя, щоби получити ся з ґен. Горбі.

Остання нота, яку вислали аліянти до румунського правительства, була написана в спокійнім тонї. Аліянти згодили ся установити окрему комісію, яка має порішити справу румунських реквізицій на Угорщині і відшкодованя, яке має одержати Румунія від Австро-Угорщини і Болгарії.

В ПОЛЬЩІ.

Падеревскі на нараді з Ллойдом Джорджом.

ЛОНДОН, 10. жовтня. — Польський премієр Падеревскі прибув тут на нараду з премієром Ллойдом Джорджом. Предмет нарад позістає покищо тайною.

Польські жовнїри без зимової одежи.

ПАРИЖ, 12. жовтня. — Польські політики заявляють, що з причини браку зимової одїжи більше ніж пів міліона польських жовнїрів опинить ся в прикрім положеню та через те польська армія ледви чи зможе сповнити свою ролю.

Польські війска, як се вони заявляють, борють ся успішно проти російських большевиків на 400-милевім боєвім фронтї від Двинска аж на полудне від Гомеля.

Зима зближаєть ся, а польські жовнїри без плащів. Богато польських жовнїрів не має чобіт.

Большевицьке правительство в Москві намагаєть ся заключити мир з Поляками. Між польськими жовнїрами ширить ся невдоволенє з причини браку одежи і вони радо повернули би домів.

Польські політики запевняють, що коли би аліянти дали Польщі потрібну матеріяльну поміч, польська армія в короткім часї могла би заняти Москву і положити конець большевицькому режімови.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business Manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
To Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поєдинче число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

КРАСНИЙ ПРИМІР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД.

(Допись з Ню Йорку, Н. Й.)

На засіданю місцевого У. Н. Комітету в Ню Йорку представителі місцевих братств і товариств, обговорюючи точку у справі несеня помочі свому народови у визвольній його боротьбі, прийшли до заключеня, що на Українцях в Злучених Державах спочиває велика одвічальність супроти свого народу. Наші братя там за океаном несуть в жертві за волю і свободу все своє добро, майно і щастє родинне; кладуть на жертвенник народний те, що чоловік має найдорозше, своє житє. А ми тут переживаємо в Злучених Державах, де не потребуємо жертвувати ані свого житя ані майна; ми не голодуємо тут; маємо в що вбратись і де мешкати, **а чи ми подумали коли щиро і совісно над тим, що нашим обовязком яко членів українського народу є помогти своїм братям і самим собі і своїм нащадкам добути волю?** Коли справді розважимо самі перед собою по совісти, то мусимо признатись, що всі ті жертви, що ми їх зложили дотепер, не є нічим супроти терпінь, знущань, та жертв, які понесли і поносять наші братя на рідній землі. Ми кидаємо жертву одноразово, доляра чи пять, і хочемо, щоби сейчас за ту жертву, кинену неначе жебракови, дістати бажану волю. Ми знаємо, яких заходів і сум грошевих уживали і уживають вороги українського народу, тож маючи на увазі ті всі затії ворогів волі України, повинні всі як один мур, як одна гранітова скала стати сильно збитими рядами і не уступати з поля боротьби. **„Добути або дома не бути"**, як казали наші предки козаки.

Ми читали лист в українській пресі від найлїпшого сина України, сивого старця, **професора Михайла Грушевського**, в котрім сей геройський борець-старець накликує нас Українців в Америці помогти свому народови добути волю. Помогти братям у боротьбі з крісом в руці ми покищо не можемо, але в який же спосіб ми повинні прийти з помочию?

Ми сповнимо обовязок супроти своїх борців тоді, як між нами буде одна думка, солідарність і народна карність; сповнимо своє завданє тоді, як будемо помагати вибранцям своїм морально і матеріяльно, згодою і любовю, брат до брата.

Щоби можна роботу повести як слід і щоби вона видала для нас добрі овочі, нам треба мати всюди прихильників української справи, котрі би могли зрозуміти слушність наших домагань. Проте місцевий У. Н. Комітет в Ню Йорку звертаєть ся до всіх хвальних місцевих У. Н. Комітетів із слідуючим зазивом:

Братя Товариші! Щоби ми могли прийти своїм рідним з помочию, то даваймо ту поміч, коли вона потрібна і коли від нас жадають тої помочи. Не стотисячний фонд складаймо, але півмілїоновий. Всі Українці по одному долярови і до місяця зложимо півмілїоновий фонд, щоби тим фондом можна розбити ті кайдани, котрі лукавий ворог стараєсь ріжними способами наложити на нас. Даймо оруже в руки до боротьби тим людям, котрим ми припоручили на Зїзді вести боротьбу. А як скінчать діло, зажадаємо від них точного справозданя.

Однак тепер в найважнійший момент, коли потрібно скупленя всеї енергії, всіх сил, — ми повинні се зрозуміти, що без нашої участи без участи кождого Українця, переживаючого в Америці, народна робота, себто боротьба за здобутє волі, не обійдеть ся.

Кождий думай, що на тобі
Мілїонів стан стоїть;
Що за долю мілїонів
Мусиш дати їм одвіт.

Сказав великий Франко. І чуючи на собі обовязок „одвіту", нюйорські Українці згуртовані в місцевім У. Н. Комітеті, завели у себе **народний податок,** не меньше одного доляра в місяць, а товариства, котрі належать до У. Н. Комітету, постановили перевести в себе відповідну ухвалу з додатком, що член даного товариства чи братства, котрий не схоче сповняти сеї ухвали, буде виключений з товариства чи братства яко ворог і шкідник у визвольній боротьбі свого народу. Тож до праці, товариші, наша жертва в порівнаню до жертв крови і майна братів наших є нічим; поможімо їм в боротьбі хотяй такою жертвою та вшануймо память наших героїв, котрі віддали в жертві народови своє житє.

Ю. Павчак.

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ В ШІКАҐО, ІЛЛ.

Більше ніж пять тисяч Українців зійшло ся дня 28. вересня с. р. **на віче,** щоби вислухати справозданя конґресмена Геміла. І се велике число людий зібралось помимо непогоди і помимо того, що ледви тиждень минув від великої української манїфестації в Шікаґо. Народ дав доказ, що справа рідного краю лежить йому горячо на серци.

Віче розпочав **др. Стефан Гриневецький,** голова комітету. У своїм вступнім слові він вказав на всі трудности, які переживає молода українська република, а зосібна про страшні обставини у східній Галичині. Коли зійшов на польсько-український спір, висказав цілу несправедливість теперішної польської політики, котра опираєть ся на неправді і брутальности. У ній видно руку старого грішника, шляхти, відвічного ворога українського демократизму. Висловив надію, що польський робучий люд пійде до розправи зі своїми галапасами, в чім Українці поможуть робучій польській верстві як найохотнійше. Вказав на польську пресу, що вона є тільки податним орудєм для назадницьких елементів, які захопили в Польщі хитростю власть у свої руки.

Щоби заповнити час, заки надійдуть головні бесїдники, **о. Н. Струтинський** забрав слово і сповістив про телєграму, яка прийшла з Парижа. На вістку, що Падеревскі уступив, бо не хотів пристати на плєбісцит у східній Галичині, цілий збір виявив велику радість. Було видно, як страшно ненавидять Українці того шляхоцького кльовна, котрий своїм махіявельством вже тільки лиха спричинив Україні. Заразом завізвав присутних на ґалї репрезентантів польської преси, щоби вийшли на сцену і опрокинули, як можуть, закиди Українців. Ті закиди є, що політика польського правительства супроти України є нерозривним ланцюхом ложи і зьвірств.

На сей публичний зазив не поважив ся однак ніхто на сцену вийти. Не стало відваги боронити брехнї в публичній бесїдї. Друком тільки уміє собача польська преса набріхувати і цькувати проти Українців.

Міжтим на ґалю увійшов **конґресмен Геміл** в супроводі б. сенатора **Кернса.**

Як тільки зібрані довідались о їх приході, зірвалась буря оплесків, що тривала кілька мінут.

Перший промовив **д. Кернс.** Сей сивий невеличкий чоловік по кількох реченях промови здобув собі щиру симпатію усеї авдиторії. Старі уста говорили з таким молодечим жаром, що той запал передав ся кождому із слухачів. Дарма, що він говорив по анґлїйськи. Його бесїда була так ясна, так переконуюча, немов би говорив Українець рідним нашим словом. Він говорив про тяжку боротьбу; про справедливість нашого діла; про успішну роботу делеґації в Парижи; про тяжкі переслїдуваня, яких зазнає наш народ в Галичині та закінчив тим, що в злуці наша сила і побіда.

Його бесїда що хвилї була переривана довготриваючими оплесками. Український народ відчув, що хотяй се говорить Американець, але говорить від душі, говорить, що чує його серце. Щира симпатія, яку він відчуває для України, так і виднїла з його сердечного погляду, так і лунала з кождого слова його красномовної бесїди.

Старий сенатор здобув собі любов між нами.

Хор „Бандурист", котрий вже попередно відспівав „Стар Спенґелд Беннер", відспівав тепер дві українські пісні, щоби дати милу перерву вічу.

Як все, так і на сих зборах сей хор під управою **д-ки Гриневецької** вивязав ся зі своєї задачі знаменито.

Коли тепер на поміст сцени вийшов **конґресмен Геміл,** щоби говорити, счинилась така сальва аплявзів, що через кілька мінут не міг він зачати бесїди.

Коли наконець притихло, зачав він свою бесїду поданем короткої історії українського народу.

Видно було, що він хотів немов би сказати:

За вашу справу борю ся поруч із вами, бо знаю вас; знаю вашу минувшину. І справді його історичний нарис мав на цїли висказати стару нашу культуру і відвічну нашу любов до свободи. Що хвилї оплески перебивали його слова, коли споминав про важні події в минувшинї; коли з уст його дали ся чути імена великих наших подвижників. Переповів свої зусиля для української справи в Парижи і великі трудности, з якими безвпинно треба було боротись. Підкупність французької преси і незвичайний талант до брехнї у польської дипльоматії, а притім ворожа для української независимости політика царських недобитків, се були найтяжші перешкоди до поборення.

Однак таки Українці добились того, що узискали публичне переслуханє перед радою чотирох. Підчас того переслуху виявилось богато польської брехнї і представило ся чимало фактів польської брутальности і зьвірств.

Д. Геміл закінчив свою промову тим, що Українці повинні всяким способом інформувати всю американську суспільність. Коли Американці будуть знати всю правду, то підіпруть усею силою змаганя України в її боротьбі за независимість, за волю!

Видно було, як високо Українці цінять дружбу Американців. Одушевленє проявлялось гучними оплесками, а коли скінчив, увесь народ повстав із місць, щоби таким робом висказати свою подяку і признанє за усі заходи і стараня, які д. Геміл чинив і чинить для визволеня України.

Виступив хор „Лисенка" під проводом **д. Коцюбинського** і відспівав удачно дві українські пісні.

Наступили короткі українські бесїди.

Д. Дїдик заохочував усіх ставати під стяг Січовий.

Н. Струтинський виступив проти киринників, які пробують засіяти незгоду. Сказав, що попівське питанє на Україні найлекше залагодить ся, коли сьвященики станут учителями, а церковну роботу дадуть народови даром.

Д. Ґонський по анґлїйськи дякував Американцям за співчутє з українськими ідеалами.

Д. Янович у гарній промові (по анґлїйськи) виказував гарні черти і прикмети американського народу. Висловив надію, що вольний і справедливий народ Злучених Держав не дасть скривдити молодої української републики, котра на всі сторони мусить боротись проти ворогів, що раді би її занапастити.

Усерединї сих промов счинила ся річ, яка ніяк не була в програмі. Комітет рішив був, що на самім вічу не буде ніякої колєкти. Але народ сам посунув лавою до сцени і став складати свої жертви. Сї надпрограмові датки вчинили суму одної тисячі і десять долярів. **А кількасот долярів в тій сумі зложили Поляки.**

Коли почули вони, як Галерівські опришки знущались над безборонним народом; як мордували, палили, рабували і мучили, самі Поляки, присутні на ґали, приступили до стола і зложили поважну суму парусот долярів. І складали поважнійшими жертвами. Один Поляк, родом з Варшави, зложив пятьдесять один дол. Другі складали по 20, 15, 10, 5 дол. Хто що міг!

Се є найлучший доказ слушности української справи. Самі Поляки осудили своє шляхотсько-клерикальне правительство і свої брехливі часописи, які щоденно виливають цілі цебрики помиїв на Українців.

Се заразом дає нам надію, що недалекий час, коли польський робучий нарід прожене панських підніжків від керми польської держави і викине з редакцій польських ґазет шубравців, які служать не польській вітчинї, а вузким інтересам панської касти.

І тут, в Шікаґо, ми діждемо ся хвилї, коли ті розбійники пера не будуть цькувати з редакторського стільця до ненависти і злоби. Паразити без принципу й інтелїґенції знають тільки переливати з порожного в пусте. Найгіршим і найпідлійшим з них є наймит польських попів-макоґонів, що на стовпцях клерикальної шмати виливає цїлу їдь своєї душі ренеґата.

Ми наємось дочекати часу, коли се мерзке індивідуум буде збирати разом зі своїми „пресьвятими" босами відповідну заплату.

Ми, Українці, віримо, що польський народ зуміє добути правдиво інтелїґентних редакторів, котрі займуть місце теперішних, позбираних з ріжних сьмітників польської еміґрації.

При кінцї віча промовив др. **В. Сіменович** і відчитав лист, у котрім описують ся великі злидні нещасної української дітвори.

І хотяй ніхто не взивав до збірки, знова рушив народ зі своїми лептами і зложив на бідну дітвору в краю триста кількадесять долярів.

Віче закінчилось відспіванем пісень: „Ми Гайдамаки!" і „Не пора!"

Др. Гриневецький сердечно подякував усім за се, що віче так гарно удало ся.

І справді, настрій на вічу і по вічу у Шікаґо прегарний. Дармо кілька замотиличених большевиків і пару амбітних киринників хотіли би нанову вчинити роздор. **Українці в Шікаґо станули і стояти будуть під одним прапором! Се прапор України! Прапор независимости і волї рідного краю!**

Се заразом прапор рівности для всіх, що під ним стояти хотять!

Н. Бурлака.

(З шікаґовської „України").

ЛИСТ УКРАЇНЦЯ З ФРАНЦІЇ.

До канцелярії У. Н. Комітету прийшов отсей лист з Франції:

Марсей, 25. вересня 1919.

Шановні Добродії:

Прошу я Вас дуже, щиро як рідних братів, не відцурайтесь моєї просьби. Прошу я Вас, подивіть ся на мене, як я нуждаю ся вже пятий рік, і не маю близкого кутика, і не знаю, де його найти. Я думаю попросити Вас, чи не потрудили би ся Ви і, як тільки можливо, взяли мене до Америки, і спасли від того нуждания по чужих і далеких краях. Я би поїхав на Україну і боронив би її, але вони не пускають України боронити, а кажуть лучити ся з військами Денікіна, який беть ся проти Українців. Я є тому противний і не хочу бити ся. Я сам Українець і проживав в Подільській губернії. Я робітник, коваль і механік, і тепер працюю у Франції яко жовнір. Длятого, що я не хочу бити ся проти України, мені дають неограничену відпустку і звільняють від жовнірського званя.

Тепер думаю Вас попросити, чи не можна так зробити, щоб я міг поїхати до Америки. Прошу я Вас дуже, щиро, напишіть мені, чи можна чи не можна. Більше до Вас не буду нічого писати, хиба аж тоді як дістану від Вас відповідь. Мені тепер 24 роки і не дуже я ще старий.

Басиль Богач.

В кождій українській хаті повинна находитись часопись „Свобода".

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАР. СОЮЗА

за місяць вересень 1919 р.

НОВОПРИСТУПИВШИЙ ВІДДІЛ.

Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, в Вест Пулман, Ілл.

В. 216. Гавришків Марія, Мацяк Паранька, Семчишин Катерина, Красота Марія, Стефанюк Анна, Шавала Гелена, Шавала Паранька.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ:

В. 1. Полиняк Михайло, Воргач Андрей.
В. 7. Нестер Михайло.
В. 15. Рогальський Іван.
В. 20. Горчук Семмен.
В. 24. Солодинько Гринь.
В. 29. Грозьо Стефан.
В. 48. Уніят Йосиф.
В. 50. Паращик Николай.
В. 61. Парцун Андрій.
В. 65. Гловацький Теодор.
В. 81. Чайковський Петро.
В. 83. Маліішевська Зофія.
В. 85. Вийванко Прокоп, Луговий Василь.
В. 90. Бажан Григорій, Вінник Теодор.
В. 91. Маціринська Ярина.
В. 96. Чемериз Катерина, Товарницька Анна, Горбацьо Василь, Махняк Стефан.
В. 98. Гевчук Федорка.
В. 102. Кокітко Петро.
В. 110. Кульчицький Антін, Гнатів Павло.
В. 112. Жук Анна, Подоляк Анна.
В. 115. Попик Стефан, Демчак Іван.
В. 123. Перун Михайло.
В. 130. Придун Зофія.
В. 131. Худин Марія, Худин Іван.
В. 134. Семянчук Ксеня.
В. 135. Голобінко Григорій.
В. 164. Чорний Іван, Чорна Марта.
В. 170. Петрів Марія, Кіндзерська Юзефа.
В. 171. Сергеюк Михайло.
В. 179. Хрунь Василь, Волянський Михайло, Макара Стефан.
В. 181. Сулима П. Дмитро, Сулима Іван.
В. 182. Комар Катерина.
В. 189. Вінник Ева.
В. 199. Сабат Ілько.
В. 200. Марушій Николай.
В. 207. Барщевський Володимир, Демид Пилип, Журавель Іван.
В. 213. Павлишин Танах.
В. 217. Руда Антоніна.
В. 220. Шумовський Стефан.
В. 221. Шпак Михайло.
В. 230. Гармич Варвара.
В. 234. Фуртас Андрій, Магалаш Гринько.
В. 241. Бедян Александер, Кіндибалюк Семко.
В. 247. Значко Дмитро, Біян Марія.
В. 277. Булик Василь.
В. 288. Копчук Лука.
В. 296. Лобур Зофія.
В. 300. Крупінський Франціщек, Крупінська Єлисавета, Кучма Семен, Кучма Анна.
В. 321. Грабовський Дмитро.
В. 324. Зубик Петро.
В. 330. Мигас Онуфрій.
В. 363. Піскозуб Марія.
В. 365. Вах Дмитро.
В. 379. Воробець Парася.
В. 384. Стадник Густав.
В. 388. Бобяк Василь.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 4. Ріжко Тимко.
В. 17. Ціп Григорій, Німчук Василь.
В. 20. Синютка Іван, Синютка Гелена.
В. 23. Михальчук Дмитро.
В. 30. Гриценько Іван.
В. 36. Цимбаліста Катерина.
В. 37. Могила Катерина, Присляк Анна.
В. 49. Подлужевич Михайло, Семчук Петро.
В. 51. Куник Іван.
В. 59. Галкевич Михайло.
В. 67. Гринишин Андрей, Вульчин Олекса, Семчишин Василь, Морозко Іван.
В. 72. Баран Йосиф.
В. 73. Возьний Пилип.
В. 76. Ярмій Михайло.
В. 83. Карнаух Онисим.
В. 103. Ясенчак Антін.
В. 104. Стек Іван.
В. 109. Стехуляк Іван.
В. 112. Возьна Юлія.
В. 116. Синишин Іван.
В. 117. Головчак Катерина, Головчак Мітро, Глутковський Михайло.
В. 119. Клюс Марія.
В. 120. Цапко Олекса, Мицак Іван, Гречух Марія.
В. 130. Козій Григорій, Величко Пилип, Дзюма Николай.
В. 131. Гурник Павло.
В. 132. Драбик Федор.
В. 133. Дармограй Стефан, Літинський Андрій.
В. 136. Рибак Стефан, Платок Мих.
В. 142. Теличка Михайло.
В. 174. Дусановський Іван.
В. 179. Броницький Николай.
В. 183. Поточняк Вас., Кіхтан Ілько.
В. 188. Фіцик Гринько, Гичпан Андрей, Корецький Стефан.
В. 209. Черепанюк Михайло, Харовський Михайло, Харовська Доміна.
В. 218. Бусько Андрей, Сокіл Йосиф (Стеф.).
В. 221. Бабух Катерина.
В. 225. Пастернак Петро, Комар Андрей.
В. 237. Коцюбан Розалія, Коцюбан Бартоломей.
В. 247. Іванишко Василь (Ільків).
В. 248. Шулин Теодор, Віщук Василь, Віщук Анантазія, Белінський Мелькович Петро, Кирилів Петро.
В. 259. Кучерепа Василь.
В. 274. Мидрич Іван, Павлечко Ник.
В. 276. Рапач Іван.
В. 277. Паруцький Олекса.
В. 292. Вичовський Дмитро.
В. 300. Шпеґа Стефан, Сціленний Петро.
В. 301. Медик Михайло, Пишко Анна, Зуль Матрона.
В. 316. Стрилець Николай.
В. 338. Якимишин Дмитро.
В. 339. Лебіщак Антін.
В. 363. Андреїв Василь, Раковіц Пилип.
В. 388. Камінський Пантелемон, Матковський Антін, Грушка Дмитро, Дзиніп Ілько, Москалюк Павло, Михалцевич Іван.
В. 293. Шумейда Михайло.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ КАРТАМИ (ЛИСТАМИ).

В. 1. о. Сполітакевич Володимир.
В. 2. Бестерці Єлисавета.
В. 10. Мерещак Анна, Пашко Марта.
В. 20. Лалак Семен, Туркевич Володислав, Марухняк Петро.
В. 21. Петришин Сташко.
В. 38. Олексів Григорій.
В. 42. Кічак Лука.
В. 55. Західний Теодор.
В. 64. Сас Михайло.
В. 87. Шилак Теодор.
В. 91. Надзяк Михайло.
В. 102. Наварівський Гринько.
В. 133. Олійник Стефан.
В. 146. Михальчук Теодор, Воркун Прокіп.
В. 147. Ракочий Василь.
В. 163. Стецула Василь.
В. 172. Каганяк Іван.
В. 175. Кроковський Йосиф.
В. 181. Любінецький Павло.
В. 193. Тримко Анна.
В. 234. Гобер Дмитро.
В. 251. Бурий Евстахій, Бура Марія.
В. 270. Вітишин Константин.
В. 316. Лиса Агафія.
В. 336. Качковський Михайло.
В. 338. Яців Петро, Равлюк Йосиф.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 6. Наливайко Теодор.
В. 7. Яворський Петро.
В. 17. Левінський Михайло.
В. 19. Панашій Матвій.
В. 20. Городницький Іван.
В. 26. Дембскі Марцін, Криско Андрей.
В. 27. Свічевський Михайло.
В. 28. Кроляк Даниїл.
В. 31. Мельник Станислав.
В. 44. Багнюк Дмитро, Калуський Йосиф.
В. 49. Ґураль Іван, Гайдаш Петро, Николяк Дмитро.
В. 55. Горняк Юрко, Гацакура Юрко, Муцин Николай.
В. 58. Чарчук Юрко, Олійник Андрій.
В. 59. Папроцький Василь.
В. 60. Глібун Василь.
В. 65. Шиманський Михайло.
В. 72. Нестор Андрій.
В. 74. Червінський Николай, Гандзій Стефан.
В. 75. Мельник Дмитро, Коцінський Григорій, Сунко Михайло.
В. 83. Аркатин Гринько, Антонович Петро.
В. 91. Боднар Петро.
В. 93. Збир Іван (Олекси).
В. 101. Мацевка Савка.
В. 103. Псюк Йосиф.
В. 104. Кузьма Атаназій, Януш Теодор.
В. 108. Комарянський Семен, Дунец Володислав.
В. 109. Шумилов Василь, Молодець Кирило.
В. 110. Колодницький Йосиф.
В. 111. Бобак Михайло, Гуцул Іван, Коцан Михайло, Кремба Антін, Кремба Гелена, Тарнавський Максим, Коцьолко Теодор, Шевчик Мих., Стапай Ілько, Козак Ігнатій.
В. 114. Аданюк Тома.
В. 115. Парижак Стефан (Мих.).
В. 116. Шмокалюк Юліян, Шмокалюк Кароля.
В. 117. Яблонський Антін, Левицький Іван.
В. 120. Заремба Йосиф, Жолнерчикевич Іван, Поребський Іван.
В. 124. Тютко Николай.
В. 127. Паньків Василь.
В. 133. Мельничук Василь, Пташник Василь, Теленяк Панто, Височанський Николай.
В. 135. Годованець Василь, Годованець Катерина, Чарнецька Анастазія, Чарнецький Іван, Грешко Михайло, Грешко Катерина, Кокос Мартин, Матушевський Іван, Матушевська Параска, Вишцевський Казимир, Вишцевська Тереса, Лазоришин Василь, Радозицька Текля, Гарбинський Петро, Лазоришин Василь, Копильчак Михайло, Ковалик Томаш.
В. 136. Романюк Михайло, Камінський Василь.
В. 147. Козицький Іван.
В. 155. Стець Антін, Кривський Олексій, Холань Петро, Скріка Андрей, Ситкевич Марія.
В. 157. Стронський Теодор.
В. 158. Гребенець Семен, Гребенець Марія.
В. 162. Ковальчук Андрух.
В. 164. Цунь Мих., Дурич Семен.
В. 168. Бардаль Фтома, Бардаль Ів.
В. 170. Хоптій Михайло, Косьць Михайло, Готра Петро.
В. 175. Козак Онуфрій, Федоренько Матвій.
В. 183. Шимін Іван.
В. 193. Мровца Франко, Міхалина Розалія.
В. 194. Липницький Людвик.
В. 204. Маріянчук Василь, Курка Анастазія.
В. 209. Мудрий Теодор.
В. 210. Чорненький Петро.
В. 213. Николишин Теодор, Лїбіх Іван, Задорецький Панько, Сеник Николай.
В. 217. Андрусів Михайло, Чернець Володимир, Кузь Михайло, Кобель Дмитро, Баберус Михайло, Климців Ілько, Окрепка Андрей, Качала Іван, Турчин Яцко, Цимбаліста Іван, Андрусів Тимко, Голійчук Іван, Іванів Андрей.
В. 218. Ланчак Іван.
В. 223. Петрилка Николай.
В. 225. Сеник Михайло.
В. 237. Кульчицький Николай, Коцюбан Филип, Волошанський Мих.
В. 239. Зайшли Франко.
В. 241. Хімета Гнат, Кульчицький Йосиф, Сорочка Стефан.
В. 245. о. Попель Михайло, Попель Магдалина, Демків Текля.
В. 246. Бельський Антін.
В. 247. Бутинський Олекса.
В. 248. Маньків Іван, Шило Василь, Збірак Текля.
В. 256. Захарійчук Гнат, Захарійчук Катерина.
В. 259. Худо Дм., Мартиняк Стефан.
В. 270. Карст Мартин, Карст Марія.
В. 276. Задорожний Іван, Лаґдан Константин, Ганчарик Іван, Лавринок Михайло, Когут Григорій.
В. 282. Паньків Іван.
В. 295. Гавриляк Григорій.
В. 300. Кучма Іван, Войтович Василь, Марчак Іван.
В. 316. Буцовський Николай, Данилишин Стефан, Дзумак Михайло, Чорний Григорій, Грановський Ігнац, Кучмій Теодор, Грицак Михайло, Дорофей Михайло.
В. 338. Балог Михайло.
В. 342. Космовський Федорій, Воробель Іван, Музика Петро.
В. 354. Червінський Ілько.
В. 363. Пастирнак Дмитро, Леськів Николай, Луцишин Іван, Журавінський Андрей.
В. 367. Климишин Петро, Антонів Дмитро.
В. 388. Нікляш Яков, Гайнич Іван, Городиський (Прок.) Іван, Дзюба Стефан, Іванців Дмитро.
В. 392. Козек Іван.
В. 400. Андрушко Йосиф (мол.), Болух Василь, Болух Гринько, Ільчишин Іван.
В. 401. Тур Стефан.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ КАРТИ (ЛИСТИ).

В. 7. Костів Йосафат.
В. 56. Павлович Кость.
В. 63. Надзяк Михайло.
В. 69. Стриєк Теодор, Стриєк Катерина.
В. 78. Ракочий Василь.
В. 92. Кічак Лука.
В. 115. Парижак Стефан (Івана), Іваницький Цацьків Михайло.
В. 146. Чагарин Филип.
В. 147. Олексів Григорій.
В. 160. Гобер Дмитро.
В. 170. Гінько Кароліна.
В. 192. Топольницький Николай.
В. 217. Садовський Павло.
В. 218. Війтишин Константин.
В. 225. Береза Лучка.
В. 239. Татімір Василь.
В. 248. Марусин Іван.
В. 261. Тремко Анна.
В. 276. Яців Петро, Качковський Михайло.
В. 332. Яблонський Василь, Яблонська Марія, Притула Михайло, Притула Магда.
В. 400. Наварівський Гринько.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 32. Чайка Дмитро.
В. 243. Бінав Кароліна.
В. 326. Шиманський Антін.

УВАГА,

котру кождий місцевий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць вересень 1919 року яко суспендовані або виключені за неплаченє місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далї бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (жовтня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця жовтня 1919 р., то в падолисті 1919 р. мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятє), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю вересню 1919 р. взяли переступні листи, а еще досі не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю жовтню 1919 р., бо на другий місяць, т. є. в падолисті 1919 року вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових апліканцій (просьб о принятє).

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю серпню 1919 р. було членів в У. Н. Союзі	12.498
В місяцю вересню 1919 принято нових членів до У. Н. С.	86
В місяцю вересню 1919 принято наново в члени У. Н. С.	90
В місяцю вересню 1919 принято з переступними листами	32
В місяцю вересню 1919 р. прийшло з инших кляс посмерт.	4
Разом	12.710
В місяцю вересню 1919 р. суспендовано за неплаченє місячних вкладок	195
В місяцю вересню 1919 р. взяло переступні листи (карти)	27
В місяцю вересню 1919 померло	3
В місяцю вересню 1919 р. відійшло до инших кляс посмерт.	4
Разом	229
В місяцю вересню 1919 р. У. Н. Союз числив членів після сімох кляс посмертного	12.481

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса D $100	7
Кляса A $250	414
Кляса AA $500	4.983
Кляса B $750	277
Кляса C $1000	6.734
Кляса BB $1500	61
Кляса CC $2000	5
Разом	12.481

К. Кирчів, гол. предс. У. Н. С.,
С. Милянович, гол. рек. секр. У.Н.С.

ЗМІНА АДРЕСИ

ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДАТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОДО НАРОД. СОЮЗА.

Подаєсь до відома всіх Впов. Урядників місцевих відділів і всіх членів У. Н. С. як також всіх інтересованих, що теперішна адреса гол. предсідателя У. Н. Союза звучить:

К. КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ВАРВАРСТВА ПОЛЯКІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

(Урядові протоколи).

(Дальше).

ПРОТОКОЛ

списаний з **Лабанцевом Іваном**, стрільцем 2-го полку. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Дзюбак Олекса з Східниці, пов. Дрогобич, утік перед приходом Поляків зі села. Задля його попередної живійшої діяльности шукали його Поляки, та на дармо. Забрали худобу, доньку побили в нелюдський спосіб і домагали ся видачі батька, бо в противнім случаю грозили спаленем хати. Під такою загрозою, тимбільше, що згаданий не почував ся до ніякої провини, він зголосив ся добровільно. Та тут схопили його леґіоністи, били до ран, а рани натирали солию доти, аж мучений зьвірським способом під руками катів помер.

Ужгород, дня 14. серпня 1919.

Лабанців Іван, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Хомяком Стефаном**, урядником дер. пов. секр. у Дрогобичи. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Поляки злапали мене в Надвірній, побили, обдерли до гола і пустили. На мою рідну місцевість Тустановичі наложили пів міліона контрибуції на воєнну позичку, посилаючи карну експедицию на утримане села. Того-самого рода контрибуції наложили на громади: Трускавець 100.000 корон, Дережичі 50.000 корон, Колпець 25.000 корон і майже на кожду громаду в повіті, однак високости подати не можемо, бо не пригадуємо собі докладно, і всі контрибуції зтягнули.

Два тижні по погромах жидівських у Кракові зажадали Поляки від Жидів у Дрогобичи зложеня воєнної позички. Коли Жиди відмовили сего, Поляки закинули їм, що вони переховують ні жидівському кладовищи амуніцію і машинові кріси. Польске війско кинулось до маґазину за лопатами та джаґанами й арештувало Жидів, які мали розкопувати гроби, щоби шукати за крісами. Председатель бувшої Жидівської Національної Ради, **Генрих Бльох**, по осягненю інформації жидівського населеня і Ради, заявив, що се видумка і що складає пів міліона корон, аби не нарушувати гробів, бо на кладовищи нічого нема. Колиж Поляки постановили перешукати кладовище, просив Бльох звільнити арештованих Жидів, котрі мали розкопувати гроби, а він, яко властитель копалень нафти в Бориславі, достарчить їм 200 до 300 людий до сеї роботи, на що однак Поляки не згодили ся. Жиди примушені були йти і розкопувати гроби своїх батьків. Поляки підкинули два нові кріси, які кождий міг пізнати, що вони підкинені перед кількома годинами. Пів міліона корон пропало, а крім сего Поляки наложили нову контрибуцію, якої, як передтим так і тепер, заявив Бльох, що не зложать, бо кріси Поляки самі підкинули. У відповідь на се Поляки арештували Бльоха, а по зложеню великої кавциї жидівським населенем Борислава і Тустанович увільнили, однак після сего Бльох був ще кілька разів арештований.

Ужгород, дня 13. серпня 1919.

Хомяк Стефан, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Миколою Кузьом**, шофером полковника **Коссака Гриця**, в Стрию. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

По приказу сотника інтендантури **Селезінки** чекав я при вівороті домів на приказ. В останній хвили відїхав я з сотником Селезінкою в напрямі Станиславова. В дорозі межи Гошевом з Долиною злапали нас леґіоністи і на привитане обдерли мене і сотника до голого, при чім я дістав ще 25 буків. Сотника взяли з собою, а я під ескортою вернув до Стрия. В Стрию знищив я маґнет та знову на частунок дістав я 25 буків, а щойно по 4-рох днях арешту відіслали мене до табору полонених. В таборі бачив я, як одного фронтового хорунжого Українця кождого дня о 10-тій годині рано били перед усіми по 15 буків. Що дня брали до роботи, і при кождім їдженю кождий діставав від польського сержанта Квасневіча по 10 до 15 нагаїв, так що кождий полонений діставав денно 30 до 45 буків.

Ужгород, дня 13. серпня 1919.

Кузьо Микола, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Василем Сухим**, стрільцем 1-го стрийського полку. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

З кінцем червня приїхала місія антанти до Борислава на прослідженє польських зьвірств. Поляки з уряду призначили коваля **Кулинича** з Борислава та **о. Лішинського Івана**, і загрозили їм, що коли вони будуть говорити що злого про Поляків, то пімстять ся остро на них. Оба сі чоловіки від приходу Поляків сиділи в хаті і бояли ся власної тіни, і тому про ніщо не знали. О. Лішинський протестував перед Поляками, що він під таким услівєм не може ставати перед комісією і висловлювати опінію населеня, що однак нічого не помогло. При місії говорили лише Поляки. Комісія, що мала висказати опінію населеня, над яким Поляки знущають ся, складала ся з пятьох Поляків, трох Жидів і двох Українців.

Ужгород, дня 18. червня 1919.

Сухий Василь, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Сухим Василем**, стрільцем 1-го стрийського полку, родом з Ластівок, пов. Дрогобич. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Оповідає про убите **Журавля Олександра**, урядника в Бориславі, фірма „Галіція" (за часів українських член заряду каси хорих), за те лише, що був діяльним Українцем. Инших, як **Ясеницького Теодора**, на безпідставне донесене їх личних ворогів Поляків, бито і катовано, а опісля інтерновано. **Куруша Олексу** зі Східниці катованем позбавили житя.

Ужгород, дня 14. серпня 1919.

Сухий Василь, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Чорним Іваном**, однорічним добровольцем перемишльського куріня. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Оповідає про зьвірське поведене десятника (плютонови) **Врубля** з полоненими Українцями в Перемишли в липни 1919 р. Все належало до улюбленої його привички біжучих у ряді до бараків українських полонених вечером бити палицею по плечах. Одного десятника, який уставив ся не в двійку, а приступив з боку до стоячого ряду, вижидаючого на обід, так вдарив довбнею по плечах, що сей під ударом зімлів. Українського жовніра, якого Врубель специяльно переслідував, коли сей, мабуть аби ухилити ся від його зьвірського поведеня, утікав, застрілив на місци. За таке зьвірське поведене дістав згаданий десятник в нагороду 15 днів відпустки.

Се причинило ся до ще більше нелюдського поведеня з українськими полоненими.

Ужгород, дня 14. серпня 1919.

Чорний Іван, однорічний доброволець, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Хомяком Степаном**, урядником Д. Н. К. в Дрогобичи.

Враз з приходом своїм до Дрогобича Поляки арештували жінку дідича **Криська, Ольгу**, з роду **Виговських**, замкнули її до арешту на першім поверсі, тому, що брала живу участь в українськім житю. Проводячи її в арешт, і в арешті, били її, плювали і до того довели, що вона, щоб уйти польських катовань, старала ся відобрати собі житє і скочила з першого поверха, причім зломала собі одну ногу. Опісля її вивезли. Теcаме зізнає старший десятник **Вата Іван**.

Ужгород, дня 14. серпня 1919.

Хомяк Степан, в. р.
Сьвідок: **Вата Іван**, в. р.

(Дальше буде).

ЗВІТ З ФІНАНСОВОГО СТАНУ

БОСАКА СТЕЙТОВОГО БАНКУ

(BOSAK STATE BANK)

після замкнення рахунку дня 1-го жовтня 1919 р.

Стан чинний:		Зобовязаня:	
Готівка і Резерва	762,124.35	Капітал	100,000.00
Бонди	1,034,413.80	Надвишка	50,000.00
Бонди і Цертифікати Злучених Держав	606,450.00	Нерозділені доходи	100,990.78
Довги і дисконти	1,318,784.86	Невиплачені дивіденди	114.00
Огнетривала каса, бюрові річи і урядженє	46,000.00	Депозити	3,516,668.23
Тутешні і заграничні зобовязаня	25,000.00	Тутешні і заграничні зобовязаня	25,000.00
Разом	$3,792,773.01	Разом	$3,792,773.01

ДЕПОЗИТОРІЯ ФОНДІВ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, СТЕЙТУ І КАВНТІ.

ПРИЙМАЄМО ДЕПОЗИТИ ВІД $1.00 І ВИСШЕ І ПЛАТИМО (3%) ТРИ ПРОЦЕНТ.

Скорий і успішний зріст **БОСАКА СТЕЙТОВОГО БАНКУ** є наслідком чесного і бизнесового способу ведення справ сего банку і тому, що кождого костумера обслугуєсь з найбільшою гречностю.

Наш **ЧУЖИНЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ** є одним з найбільших і найлїпше урядженних в стейті Пенсильвенія, а завдяки його довголітній бизнесовій практиці, може уділити Вам можливо найлїпшу обслугу при малім кошті.

МИ ВИСИЛАЄМО ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ І КАБЛЬОВІ ПЕРЕСИЛКИ ГРОШЕЙ, ПЛАТНІ У ВСІХ ЧАСТЯХ СЬВІТА, ПО НАЙНИЗШИХ ЦІНАХ КУРСУ ПІД ПЕВНОЮ ПОРУКОЮ; ВИДАЄМО ПОСВІДКИ З ПІДПИСОМ ВІДБИРАЮЧОГО ГРОШІ НА КОЖДУ ГРОШЕВУ ПОСИЛКУ.

МИ ПРОДАЄМО КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ НА ВСІ ГОЛОВНІЙШІ ЛІНІЇ, А НАШІ АГЕНТИ ВИЙДУТЬ ПО ВАС В ЧАСІ ПРИЇЗДУ ДО НЮ ЙОРКУ І ЗАОПІКУЮТЬ СЯ ВАМИ АЖ ДО ВАШОГО ВІДЇЗДУ.

Ми виготовляємо всі правні документи і колектуємо всякі належности і виплати.

ДАЙТЕ НАМ НАГОДУ ОБСЛУЖИТИ ВАС І САМІ УПЕВНІТЬ СЯ ПРО ТЕ ЩО ГОВОРИМО!

BOSAK STATE BANK

434 LACKAWANNA AVENUE, SCRANTON, PA.

Години банкові в тижни:
Від 9. рано до 3. попол.
В суботу від 9 — 12 рано і від 7. до 9. веч.

Чужинецький Департамент:
Що дня від 9-тої рано до 6-тої вечер.
В суботу від 9-тої рано до 9-тої вечер.

ВПИСИ НА КООПЕРАТИВНІ КУРСИ В НЮ ЙОРКУ І НЮАРКУ.

В другій половині місяця жовтня розпічнуть ся кооперативні курси в Ню Йорку, Н. Й., і в Нюарку, Н. Дж.

Курс буде тривати через чотири місяці. Наука буде відбувати ся два рази в тижни вечером по 3 години.

Плян науки буде обіймати слідуючі предмети:

Діло- і книговодство в спілках кредитових (позичково-щадничих): Точне веденє головних і побічних книг; укладанє сирих і річних білянсів; устрій кредитових спілок.

Діло- і книговодство в спілках торговельних (дрібної продажі): Точне веденє головних і побічних книг; веденє контролї; укладанє сирих і річних білянсів; устрій торговельних спілок дрібної продажі.

Наука рахунків: Чотири ділання рахункові числами десяточними і дробами; обчислюванє відсотків і прочі рахунки, входячі в обсяг книговодства в кредитових і торговельних спілках.

Наука кооперації: Ціль і задача кооперації; головні основи хліборобської і робітничої кооперації; стан кооперативного руху в теперішних часах.

Як се вказує плян науки, головною задачею курсу є не лише познакомити ся з високою ідеєю кооперації, але також набрати практичного вишколення в діло- і книго-водстві кредитових і торговельних спілок. Передівсім під теперішну пору наш нарід потребує як найбільше фахових сил на поли кооперації. Від скількости і якости тих сил буде залежати економічне піднесене нашого народа.

Виклади будуть відбувати ся в українській мові. Курс є призначений передівсім для тих, які думають небавом вернути до рідного краю і посьвятити ся кооперативній праці.

Всякі близші інформації уділяеть ся при вписі. До вписів треба зголошувати ся:

на курс в Ню Йорку: „Січовий Базар", 34 E. 7th St., або „Українська Бесіда", 72 St. Marks Place.

на курс в Нюарку, Н. Дж.: т. Гр. Дідоха, 148 So. Orange Ave., Newark, N.J.

Богдан Дуткевич,
управитель кооперативного курсу.

ЗБОРИ УЧАСНИКІВ КООПЕРАТИВНОГО КУРСУ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Отсим подаю до відома, що **збори учасників кооперативного курсу в Нюарку відбудуть ся в неділю, дня 19. жовтня, о год. 7-мій вечером в церковній гали при Корт Стріт.**

На зборах предложить управитель курсу, Богдан Дуткевич, точний плян науки та в порозуміню з кандидатами визначить дні і години науки.

На збори просить ся прийти всіх тих, котрі на курс вже вписали ся, як також і тих, котрі інтересують ся справою кооперації, а хотіли би близше з нею познакомити ся.

До тепер зголосило ся на курс вже около 20 кандидатів.

На зборах буде послідний реченець вписів на курс. Коли наука вже розпічнеть ся, зголошень нових кандидатів більше приймати не будеть ся.

Григорій Дідоха,
організатор кооперативного курсу в Нюарку.

ДЛЯ ДІТРОЙТ І ГАМТРАМК, МІШ.

Українська Банда тов. ім. Івана Котляревського в Гамтрамк, Міш. при співучасти хору і орхестри тогож товариства

— устроює —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19. ЖОВТНЯ 1919 Р.

в галі „Української Хати", 22 Ґрейлінґ Аве., Гамтрамк, Міш.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ ВОКАЛЬНО-МУЗИКАЛЬНИЙ

ПРОГРАМА:

Часть I.

1) Американський гимн .... банда тов. І. Котляревського
Вступне слово .... Н. Н.
2) „Flower Bell" .... банда тов. І. Котляревського
3) „Вечерниці", Нїщинського .... хор мішаний тов. І. Котл.
4) „Martha", вязанка .... Орхестра
5) Шевченко: „Червоний бенкет", деклямація .... М. Кулинич
6) Шевченко-Лисенко: „Тополя", сольо-сопран .... п-ні М. Топорівська
7) „Bohemian Girl" .... орхестра
8) Шевченко-Воробкевич: „Та не дай Господи нікому" .. муж. хор тов. І. К.
9) Клярнет сольо в супроводі фортепяна .... Т. Мартинів
10) Шевченко-Лисенко: „Суботів", сольо-тенор .... І. Атаманець
11) Народний український марш .... банда тов. І. Котляревського

Часть II.

1) Овертура, Нїщинського .... орхестра
2) Шевченко-Лисенко: Кантата „І спочинуть", сольо сопран з хором жін.
3) Вязанка Бандура .... банда тов. І. Котляревського
4) Шевченко-Лисенко: „Як би мині мамо на мисто", сольо сопран, відсьпіває .... п-на Н. Чахарівська
5) Шевченко: „Гайдамаки", деклямація .... Н. Н.
6) „Tales of Hoffman" .... орхестра
7) Шевченко-Нижанківський: „Минули літа молодії", сольо-тенор, відсьпіває .... І. Атаманець
8) Сольо скрипкове .... М. Гевусь
9) [illegible] з опери „Запорожець за Дунаєм", відсьпівають .... п-на Н. Чахарівська і І. Атаманець
10) Шевченко-Вербицький: „Заповіт", сольо барітон, відсьпіває .... Бойко в супроводі подвійного хору і музики.

Закінчене.

ВСТУП: 75, 50 і 35 ЦЕНТІВ. — ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕР.

Дірігент музики: **М. Гевусь.** Дірігент хору: **Д. А.**

Родимці! Приходіть громадно на сей величавий концерт. Молоде товариство музичне докладає усіх старань аби по можности попизатись перед Вами та своїм першим публичним виступом завізвати усіх охочих до музики аби вступали в ряди товариства музичного, аби дійсно сповнились слова нашого великого сина України Т. Шевченка: „Наша дума наша пісня не вмре не загине". А як не загине наша дума й пісня, так і не загине наш нарід, бо борці нашого народу ідуть у бій за Україну тільки з піснею і музикою на устах. — Хто би хотів вписатись до музики тов. Івана Котляревського, нехай зголосить ся до Української Хати під числом 22 Ґрейлінґ ул., кождого четверга вписи. — КОМІТЕТ. 122

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. „Укр. Січові Стрільці", від. 44, взиває всіх своїх членів, аби прибули з відзнаками, бо підемо в параді, котра має ся відбути дня 15.—16. жовтня 1919 р. в честь вояків, котрі прийшли з поля бою до дому. Комітет „Велком Гом Селебрейшен" просить, аби ми взяли участь в тім поході і показали свою прихильність Америці. — Ст. Кудрик.

КАНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, подає до відома, що дня 20. жовтня відбудеть ся мітинґ, на котрім буде вибір нових урядників. Всі члени мають на сім мітинґу явити ся. — М. Іваницький Гальчин, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. „Згода", від. 20, подає до відома, що квартальний мітинґ відбудеть ся дня 19. жовтня, о годині 1-шій пополудни. Кождий член, котрий не явить ся на тім мітинґу, заплатить 25 цнт. кари, а урядник 50 цнт. Є важні справи до полагодження. Будеть ся приймати нових членів до У. Н. Союза після статута. Дорогі Родимці! Вступайте громадно в члени У. Н. Союза, бо він вже не одній вдові і сироті втер слези. Се одинокий наш опікун тут в Америці, котрий приймає радо під свій покров тих, що горнуть ся до него. Всі знаєте, по яких чужинецьких компаніях асекуруєтесь, а про свою народню асекурацію не дбаєте. Кілько то вже таких асекурацій пропало, кілько то вже горя і сліз потекло, а все задаремно. Тож не зволїкайте з своїм обезпеченєм, бо не знати, що завтра. Як хочете бути певні поліпшення своїй родині в разї якого випадку, то памятайте, що У. Н. Союз се одинокий наш батько тут, се одинока найстарша і найсильнійша українська організація в Злучених Державах. — Д. Рубаха, секр.

АСТОРІЯ, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 5, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеть ся в суботу, 18. жовтня с. р., точно о годині 7-мій вечер, в домі під числом 227 Парк Плейс. Кождий член має явити ся на тім мітинґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде вибір нових урядників. Контрольна комісія буде здавати звіт з цілого року. Котрий член не прийде, заплатить кару $1.00. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки сего місяця, бо в противнім разї будуть суспендовані. Приведіть з собою нових членів. — М. Козак, предс.; А. Климишин, секр.; В. Лилак, кас.

СТ[illegible] від. 179, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбудеть ся в неділю, 19. жовтня с. р., зараз по Службі Божій, в гали церковній. Обовязком кождого члена явити ся на сей мітинґ, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаєть ся, щоби вирівняли свої довги, бо в противнім разї будуть суспендовані. Контрольна комісія має здати точний рахунок з братських книжок. Будеть ся принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. Братя! Пощо Вам належати до чужих організацій, коли є своя рідна організація, українська, котра дає запоруку кождому членови на будуче. Кождий член повинен явити ся на сей мітинґ і привести з собою бодай по одному новому членови. Неявивший ся член заплатить кару, яку собі братство ухвалить на мітинґу. — І. Онуфрей, предс.; М. Петрівський, кас.; М. Стецїв, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Проф. Степан Смаль-Стоцький.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ РИТМИ.

5. **Думи**, се історичні пісні, які складали бандуристи і які співають, а властиво більше рецитують бандуристи при грі на бандурі. В думах нема музикального ритму, вірші дум не є ритмічними одиницями, але вони понайбільше римовані, а римовані так, що дин і тойсам рим довго чути, доки не змінить його инший рим, що знов таксамо довго повторяєть ся. Приміром:

Не сиза зазуленька в темнім лузї кувала,
Не дрібная пташка в садку щебетала:
Се сестра із братом здалека розмовляла,
Поклін посилала:
„Братику мій милий,
„Як голубонько сизий.
„Прийди до мене із чужої сторони,
„Навісти мене при лихій годині."
— „Сестро моя рідненька,
„Як голубонька сизенька.
„Як я маю прибувати,
„Тебе навіщати
„За темними за лїсами,
„За дальними за степами,
„За бистрими за водами?"
— „Через темний лїс ясним соколом лети,
„Через бистрії води білим лебедом пливи,
„Через степи далекії перепелочком біжи,
„На моїм, брате, подвірю ти голубоньком пади,
„Добре слово заговори,
„Моє серце сирітськеє звесели.
„Чужі, брате, сестри з дому божого ідуть,
„Всї як пчілоньки гудуть,
„На хлїб, на сіль людий закликають,
„Мене-ж, брате, словом не займають,
„Мов в очи не знають..."

В. Куц.

Я ЇХ БОЮСЬ...

Я їх боюсь, проклятих лїт,
Прожитих тут, на чужині...
Який страшний, нестертий слїд
Вони зоставили в мені...

Я ждав, уперто ждав: колись
У рідним краю буду знов...
Але надії розплились,
А час, як буря, перейшов.

Убив він силу молоду,
Згасив огонь минулих днїв,
Ідею вільности сьвяту
І жар, який в душі горів...

Прекрасний молодости храм
В руїнах, в попелї лежить;
Ніхто не йде, аби богам
Огонь сьвященний запалить.

Приходить ніч, вертає день,
Але не жевріє тепло
В моїй души. Я став як пень
І чую сам в собі дупло!...

А там, на сході, рідний край
Встає могучий зпід руїн,
І клич: „Вже час прийшов, вставай!"
У серце щире бе як дзвін.

І йдуть, гартовані в борбі,
Стрічать житя весну-красу;
О краю мій! Щож я Тобі, —
Дупло трухляве принесу?...

Ітапери, Бразилія.

Стефан Сенів.

МОЇ БАЖАНЯ.

По чужині я блукаю,
Щастя й долї я шукаю,
Лиш гадками тепер лину,
Щоб вернути на Вкраїну.

Гнобителїв там не буде,
Будуть жити в згоді люди,
Панів-Ляхів там не стане —
Підуть в Краків, „мосьціпане".

Шахраїв тамки не буде, —
Українці — чесні люди.
Верну ще й тому до краю,
Бо там дївчину я маю.

Розвинеть ся цьвітка маю,
Як поверну я до краю;
Буду з родиною жити
Та Україну любити.

Озоветь ся соловейко,
Заспіває веселенько
У садочку, як у раю...
Боже, верни мя до краю!

Там уся моя родина —
Брат і сестра і дївчина
Тай старенька матір мила,
Що мене дуже любила.

Розвеселюсь і заплачу,
Як неньку свою побачу;
Вона мене приголубить —
Ненька усїх щиро любить...

Верни, Боже до родини,
До любої України;
Де родив ся, най там згину —
Верни, Боже, на Вкраїну!

Імігрантом там не буду
Тай „гадемів" ся позбуду;
Ні Вкраїні навіть пан
Вже не скаже менї „Джан".

Допоможи, божий Сину,
Повернутись на Вкраїну;
На Вкраїні проживати,
Імя Твоє величати.

Усїм, братя, вам желаю
Повернути ся до краю,
Бо там уже сяє сонце
В бідне нашеє віконце.

Нові звуки, нова перла;
Пісень лунає: „Ще не вмерла"...
Тай усї ми кликнїм нинї:
Слава нашій Україні!

Філядельфія, Пенсильванія.

Марко Скритий.

ЛИНЬ, СОКОЛЕ...

(За Руданським).

Линь, соколе, через море,
Неси моє тяжке горе,
Линь, соколе, в Галичину,
Де оставив я дївчину.

Там в долинї, у хатинї
Поклони ся сиротинї,
Скажи її, що жиє ще
Її любий на чужинї.

Як що вона тя побачить,
Тяжко-гірко як заплаче —
Ти кланяй ся і пращай ся,
На чужину повертай ся...

А як вона не зрадіє,
Як туга в нїй не затліє —
Ти пращай ся! Так, пращай ся...
...І до мене не вертай ся!

Яким Новосад.

ЩЕ СЕРЦЕ НЕ ЗАБУЛО.

Чи в день при роботї,
Чи у снї у ночи —
Я все іще бачу
Твої карі очи.

Я все іще бачу
Твій хід дрібнесенький,
Твоє біле личко,
Твій усьміх щиренький.

Я все іще чую
Слова тихисенькі:
„Не їдь у чужину,
„Не їдь, мій миленький."
І хоч лїт чимало
Уже проминуло, —
Слів щирих серденько
Іще не забуло.

Шікаго, Іллінойс.

НАЙСТАРШОЮ І НАЙБІЛЬШОЮ УКРАЇНСЬКОЮ ҐАЗЕТОЮ В АМЕРИЦІ Є „СВОБОДА". Вона виходить вже 27 літ, отже понад чверть сотки літ; вона є одинокою ґазетою, що лишилась дотепер з ріжних видавництв, закладаних на початку нашої іміграції в Америці.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

Посилайте гроші своїй родинї до краю тільки через Американсько-Українське Бюро в Філядельфії. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

ПОШУКУЮ женщини котра би хотїла занятись домовою працею. Може бути самотною або вдовою з дїтьми. Зголошувати ся до: DMYTRO KOLODY, Box 14, Port Richmond, Va. 121-23

Пошукую свого шваґра **СЕМКА КОЛОДІЯ.** Має лист з краю від своєї жінки, з села Нуще, повіт Зборів, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: MATHEW DUMA, Box 356, New Kensington, Pa. 121-22

Пошукую свого брата **НИКОЛУ ГАШКА,** з села Каралївка, повіт Заліщики, Галичина. Перед пятьма роками перебував в Канаді. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN HALYK, 205 Allen St., Hudson, N. Y. 121-23

Пошукую в важній справі свого брата **ВАСИЛЯ** і сестри **МАРІЇ КАЧОРОВСЬКИХ,** з села Добраніч, пов. Перемишляни, Галичина. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: S. KACHOROWSKI, 2495 D. 26th St., Cleveland, O. 121-23

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ОСАК,** з села Котузова, повіт Підгайці, Галичина. Два роки минуло як виїхав з Сиракюз, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN OSAK, 217 Williams St., Solway, N. Y. 121-23

Пошукую в дуже важній справі **ТЕОДОРА ДЗЯТИЙ,** з села Стаки, повіт Бібрка, Галичина. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: MICHAEL BAHRIJ, Box 94, Lockport Station, Pa. 118-22

Пошукую своєї краянки, **ПЕЛАГІЇ БУЦИК,** з Буців, пов. Перемишль, Галичина. Вона мешкала в Бруклині, а тому три роки виїхала до Дітройт. Маю для неї лист з краю. Моя адреса: MARY REWAKOWYCZ, 939 E. 8th St., Brooklyn, N. Y. 120-22

Пошукую своєї сестри **ЗОНЬКИ ТОМЧУК,** замужної Головецька, до Городенки, повіт Станиславів, Галичина. Перебували в Монтреалї, Канада. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: MICHAEL TOMCZUK, 3 Pemberwik St., Port Chester, N. Y. 118-22

Семен Рудакевич, з італїйського полону, пошукує отсею дорогою своєї сестри **АННИ РУДАКЕВИЧ,** котра перед війною перебувала в Кеннсбург, Па. Най пише до брата під адресою: SEMAN RUDAKEWICZ, 72 Komp. Deposito, Pregioniero di Guerra, di Mantova, Brc. 72, Italia. 122

Я, Ганька Дяк, родом Гаврись, з Бабинець, повіт Рогатин, Галичина, пошукую свою сестру **МАГДУ,** замужну Андрійців. Має десь перебувати в Гері, Інд. Хтоби про неї знав, або вона сама, зволить зголосити ся до: HANKA DIAK, P. O. Box 104, Old Bridge, N. J. 120-22

ЛОНЧРУМ НА ПРОДАЖ, при 23-ій ул. (між 6-ою а 7-ою евеню). Добрий бизнес. Продаєсь з причини виїзду до краю. Близші інформації уділить: Office: 157 E. 4th St., New York, N. Y. — Tel. 5649 Orchard. 119—

Пошукую свого краяна **ЙОСИФА СОБОЛЬ.** Має подібно перебувати десь в Філядельфії, Па. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: STEVE KRYCKI, 1107 Machinow Ave., Monessen, Pa. 18-20

Американсько-Українське Бюро в Філядельфії є одиноке українське товариство в Америці що має шифкарти до краю і з краю до Америки. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

Хто з краянів походить з Бучацького повіту, Галичина, з села Костільники, зволить зголосити ся до мене, я маю цікаві вісти з краю: Адреса: A. BILSKI, Box 400, Little Falls, N. Y. 121-22

Перед виїздом до старого краю пошукую шваґра **РОМАНА КУЗЬМУ,** родом з Борок великих, пов. Тернопіль, Галичина. 16 лїт тому приїхав до Америки, в році 1913 отримавем 3 листи від него з міста Сан Франціско, Калїфорнія. Прошу дуже, хто би о нїм знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: LUKA CHOMA, 117 West Street, Newark, N. J. 121-23

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО клерка глядає банк на „East Side". Подати платню і досьвід до: „ADVERTISER", 14 Ave. A, New York, N. Y. 121-22

МАЮ НА ПРОДАЖ ресторант в добрім положеню, інтерес вироблений, стала клієнтеля. Прошу зголошувати ся до: J. WARUTZKI, 64 John St., Newark, N. J. 122-24

ПОТРЕБА

спільника до дуже поплатного бизнесу з капіталом від $500 до $1.000. По близші інформації зголошувати ся листовно або особисто: 122-26

147 — 4th Avenue, Room 318,
New York, N. Y.

Пошукую свого шваґра **ПЕТРА ЧУЧМАН,** з села Фирлеївки, повіт Золочів, Галичина. Має перебувати в Міннеаполїс, Мінн. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: ANDREW SOTNYK, Box 507, Aguilar, Colorado. 122-24

ПОТРЕБА української вейтерки до ресторанту. Знаючі сю роботу зволять голосити ся до: L. BAR, 104 E. 7th St., New York, N. Y. 122-24

Пошукую свого вуйка **СТЕФАНА ЗАДОРОЖНОГО,** з села Антонівки, повіт Чортків, Галичина. Перебував в Вінніпеґу, Канада. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: STEVE BYCZOK, 110 Albert Ave., Newark, N. J. 122-27

Пошукую своїх двох братів, **МИХАЙЛА і ФЕДЬКА ОЛІЙНИК,** родом з села Буневич, пов. Добромиль, Галичина. Перебували перед 8 роками в Darey, Pa. Хтоби про них знав або вони самі, нехай зголосять ся на мою адресу: MARY OLIJNYK, 636 Grand St., Jersey City, N. J. 122-24

УКРАЇНСЬКА МІСІЯ потребує стенографістку, умілу писати на тайпрайтері на українській і анґлійській мовах. Зголошуватись на адресу: UKRAINIAN MISSION, 1960 Biltmore St., Washington, D. C. 22-24

ПОШУКУЮ кравця до помочи на нову і стару роботу. Голоситись до: A. PASICHNYK, 6.3 E. [illegible] Street, New York, N. Y. 122-24

ФАРМИ! ДОБРІ ФАРМИ! В ОКОЛИЦІ ВЕСЕЛОГО І ЗДОРОВОГО МІСТА РОМ, Н. Й.

Родимці! Тепер найліпше купити фарму з цїлим сегорічним политком, бо усьо є у шпіхлїри, а лише бараболї є ще у поли. Родимці! Яка тепер дорожнеча. Цїна на всїм росте, так що тяжко з фамілією вижити з тої пейди. Чи не лїпше купити фарму і продавати молоко, яйця, бараболю і дрова, а тут дрова дорогі, фіра дров $15.00. Я маю фарми добрі, урожайні, з будинками, худобою, з машинами і з грубим лїсом, що як хто купить тут фарму, то може гроші зробити зі всього і не напрацює ся тяжко як у фабриці та ще за півдармо, слухати боса і бути невільником. Удавайте ся до мене по інформації або телеграфуйте а я буду ожидати Вас на дїпі. Хто купить сего місяця фарму, то я верну половину подорожи. Хто буде їхати до мене, то прошу завідомити мене як найскорше, бо час ся зміняє. Пишіть на адресу: 121-26

ІВАН ЛАВРУК,
306 So. Madison St., Rome, N. Y.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Погром московських большевиків на українськім вічу.

Наслідком заворушеня, яке мало місце на українськім вічу в Ню Меркантил Гол, Філядельфія, минувшої суботи, арештовано 12 большевиків, десять мущин і дві женщини. Арештовані хотіли розбити віче, яке було скликане місцевим У. Н. Комітетом в цїли протесту проти польських і московських розбишацтв на Україні та щоби просити правительство Злучених Держав о признане независимости України і правительства директорії. Арештовані — се по більшій части Москалї, котрі прибули аж з Ню Йорку, аби допомогти місцевим „синам юродивим" у їх плянї — розбити всенародне віче. Большевики противлять ся відлученю України від Московщини. Тому вони всїх заходів уживають, аби кожду українську манїфестацію наразити на непотрібні заміщаня та осьмішити в очах тутешних горожан. Коли підчас промови д-ра Семена Демидчука один присутний Москаль почав перебивати йому, присутні Січовики, котрі взяли на себе обовязок берегти порядку в салї, вхопили його і многих инших та стали викидати за двері. Протягом десятьох мінут Січовики привернули назад порядок і віче 4.000 Українців відбуло ся успішно.

Сенатор нарікає на чужинців.

Сенатор Кенайон, яко член страйкової комісії сенатської, звидів всі важнїйші осередки сталевої індустрії в Пітсбурщинї і минувшої неділї в ночи відїхав назад до Вашінґтону. Він опустив Пітсбурщину з вражінем, що ся секція Пенсильванії є дуже занедбана з огляду на американізацію. Перед страйком 65% робітників у сталевих фабриках не знали анґлїйської мови. Сенатор Кенайон прибуде до Вашінґтону з сильною постановою домагати ся означеня реченця, в котрім чужинець мусить навчити ся анґлїйської мови, бо в противнім разі буде депортований. Сенатор піддає гадку, щоб той речинець був 5-лїтний. Коли чужинець протягом того часу не навчить ся добре анґлїйської мови, мусить опустити Злучені Держави.

Ґери відкидає пропозицію Гомперса.

Президент Сталевої Корпорації, Джордж Ґери, заявив, що заряд сеї корпорації рішучо відкине пропозицію Гомперса, щоби війти в компроміс зі страйкерами. Гомперс пропонував, аби справу сталевого страйку віддати в руки промислової конференції, яка тепер відбуваєть ся в Вашінґтонї, а та визначить шістьох людий до комісії і полагодить всї непорозуміня. За той час страйкери мали би повернути до роботи. Ґери однак заявив, що таке полагоджене справи страйку є недопустиме зі сторони сталевої корпорації.

Пропозиції капіталістів для мирного співжитя з робітниками.

На промисловій конференції у Вашінґтонї делеґати капіталу предложили отсї пропозиції робітничим представникам в цїли принятя, аби на будуче було можливе мирне співжите між обома факторами промислу: 1. Жадна сторона не сьміє робити заходів в цїли обмеженя продукції або робучої сили, щоб тим не викликати дорожнї. — 2. Кожде підприємство, чи то головне чи відділ головного, творить окрему одиницю у відношеню до своїх робітників і лише воно має єдине право полагоджувати всякі біжучі справи з робітниками. — 3. Повиностию заряду підприємства має бути чистота і безпечні та вдоволяючі відносини для робітників, а про се має постарати ся сам заряд або спільно з робітничим комітетом. — 4. Робітник повинен одержувати таку платню за свою працю, щоб міг вижити сам та відповідно удержати свою родину, беручи притім під розвагу стан дорожнї. Женщини мають побирати однакову платню, що й мущини, коли сповняють тусаму працю, що мущини. — 5. Часом роботи має бути тиждень, змінюючий ся відповідно до грошевих потреб поодиноких підприємств. Один день на сім повинен бути вільний від праці, а надзвичайних годин праці повинно ся уникати оскільки можливо. — 6. Кожде підприємство повинно мати відповідні способи для полагоджуваня всїх суперечностий між ним і робітниками. — 7. Робітники і працьодавці мають вільну руку в організованю себе в товариства. — 8. Кожде товариство, чи робітників чи працьодавців, має бути в однаковій мірі під публичною контролею, і в однаковій мірі відповідає за поведене своє або своїх представників. — 9. Признаючи фундаментальний принцип особистої свободи, вимагаєть ся, щоб кожда особа була вільна в заключаню контрактів з другою стороною. — 10. Признавши принцип особистої свободи, признаєть ся також так-звану систему „опен-шап", публичного діланя. Працьодавець не може бути змушений вести переговори з робітниками, котрі не працюють в нього, або з представниками, котрих не виберуть його робітники. — 11. Право страйкувати повинно бути добре вияснене: в приватній індустрії вільно страйкувати, коли вже обі сторони вичерпали свої способи полагодженя непорозуміня; тут обі сторони беруть на себе відвічальність за страйкову акцію; симпатичний страйк є недопустимий, антисоціяльний і неморальний; тесаме відносить ся до бойкотів; — страйк в публичній службі мусить бути добре розважений, стейт має право поробити такі кроки, аби публичність не терпіла через непорозуміне обох сторін; — страйк правительственних робітників є недопустимий; правительство мусить розважити жаданя своїх робітників; страйк є допустимий лише тодї, колиб правительство не хотіло навіть брати під увагу робітничих жадань. — 12. Заряд підприємства має право заводити школи для тренованя людий на практичних і фахових робітників. — На сї пропозиції представники робітництва не дали ще своєї відповіди.

Основано дві Січи в Скрентонщинї.

Минувшої неділї, 12. жовтня 1919, в Скрентонщинї основано дві Січи, а се в Скрентон і Тейлор. На зборах в Скрентон промовляв Іван Бойко, з Бріджпорт, Конн., і Микола Д. Величко, з Ню Йорку. На зборах в Тейлор, Па., промовляв Микола Д. Величко. Скрентонські Січовики заявили, що крім січової роботи, будуть старатись сповняти обовязки місцевого Запомогового Комітету, котрий стоїть під керовництвом д-ра Юліяна Бачинського, голови української дипльоматичної місії у Вашінґтонї. До Січи в Тейлор вписались майже самі старші мущини, котрі виявили добру волю попрацювати для добра загальної української справи.

Коли на палубі корабля покажеть ся роса, то се знак, що він вже недалеко суші, на яких 30 миль. На далекім мори роси нїколи нема.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. Г., Джерзи Сіти, Н. Дж. — Цїла Галичина находить ся під польською окупацією. Гроші до Городенки, коли маєте відомість з дому, можна посилати.